

Brîff ar gyfer caniatáu prosiect arddangos ffrwd lanwol Morlais

Cynnwys

Prif negeseuon cyfathrebu

Cefndir

Penderfyniad rheoliadol CNC

Risgiau a mesurau lliniaru

Pryderon rhanddeiliaid

Ansicrwydd gwyddonol a dull o weithredu fesul cam a rheolaeth addasol

Prif negeseuon cyfathrebu:

- Yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn ac yn dilyn cwblhau sawl proses ymgynghori, mae CNC wedi rhoi trwydded forol ar gyfer Morlais.
- Mae CNC wedi rhoi ystyriaeth ofalus i ystod eang o safbwyntiau a heriau penodol o godwyd yn ystod y broses hon. Bydd ein penderfyniad yn galluogi'r datblygiad hwn i gael ei gyflawni mewn modd cynaliadwy sy'n diogelu pobl, bywyd gwyllt ac eraill sy'n defnyddio'r môr. Byddwn yn parhau i weithio gyda'r datblygwr i sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r mesurau diogelwch hynny.
- Mae pob penderfyniad ynghylch trwydded forol yn seiliedig ar dystiolaeth gadarn a chyngor arbenigol ynghyd â phroses ymgynghori helaeth.
- Mae'r prosiect yn gorgyffwrdd rhwng dwy drefn gydsynio. Cyflwynwyd Gorchymyn Deddf Trafnidiaeth a Gweithfeydd i Weinidogion Cymru. Cyhoeddodd Julie James, AS lythyr 'o fwriad' ar 22 Hydref 2021; disgwyli'r lythyr yn cadarnhau'r penderfyniad ynghyd â'r Gorchymyn ddilyn yn fuan.

Cefndir

Bydd y prosiect yn darparu parth arddangos technoleg lanwol, yn benodol ar gyfer rhoi prawf ar y broses o osod sawl arae o ddyfeisiau ynni llanwol a'u harddangos yn fasnachol hyd at gapasiti gosodedig o 240 megawat (hyd at 620 o ddyfeisiau).

Mae'r ardal ddatblygu yn y môr lle gall y gosodiadau arfaethedig gael eu gosod yn cwmpasu arwynebedd o 35km² i'r gorllewin o Ynys Gybi, Ynys Môn. Ceir hefyd coridor cebl allforio 4.75km² o faint a fydd yn cyrraedd y tir ger Penrhos Feliw, ynghyd â seilwaith cysylltiedig wedi'i gynnwys o fewn ardal ddatblygu o 1km² ar y tir.

Mae'r ardal hon yn cynnwys seilwaith cymunedol i ddatblygwyr technoleg lanwol sy'n darparu llwybr a rennir i gysylltiad grid lleol drwy naw cynffon cebl allforio, is-orsaf glanfa ar y tir, a llwybr cebl trydanol ar y tir i gysylltiad grid drwy is-orsaf cysylltiad grid. Mae'r elfennau prosiect morol yn cynnwys adeiladu'r canlynol:

- Hyd at naw cebl allforio
- Hyd at naw cynffon cebl allforio (a rennir gyda chydrannau ar y tir)
- Offer mordwyaeth a monitro'r amgylchedd
- Adeileddau sylfeini ac angori
- Seilwaith trydanol ar y môr, gan gynnwys hybiau dan ddŵr, arnofiol neu uwchben yr arwyneb
- Hyd at 620 o ddyfeisiau llanwol, pob un yn cynnwys:
 - Sylfaen neu angorau ar neu o fewn gwely'r môr
 - Is-adeiledd cefnogol neu angorfa
 - Un neu fwy trawsnewidydd ynni'r llanw
 - Cysylltiadau cebl

Cafodd y prosiect ei asesu o dan Amlen Dylunio Prosiect (ADP) a elwir hefyd yn 'Amlen Rochdale'. Mae'r dull hwn yn ceisio darparu hyblygrwydd, yn cydnabod y ffaith fod technolegau ffrwd lanwol yn datblygu'n gyflym, ac yn caniatáu ar gyfer arloesiadau ffrwd lanwol y dyfodol i gael eu gweithredu ar draws y safle. Mae'r asesiad o'r effeithiau amgylcheddol felly wedi cael ei gynnal ar sail paramedrau'r 'senario waethaf' yn Amlen Dylunio'r Prosiect. Mae'r drwydded forol yn sicrhau bod rhaid i unrhyw ddyfeisiau sy'n cael eu defnyddio fod o fewn y paramedrau a ddiffinnir o fewn Amlen Dylunio'r Prosiect.

Penderfyniad rheoliadol CNC

Ar 14 Rhagfyr 2021, mae Gwasanaeth Trwyddedu CNC wedi penderfynu o blaid cais trwydded forol ORML1938. Mae pwyntiau a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad wedi cael eu hystyried gan yr ymgeisydd, a chafodd nifer ohonynt eu datrys trwy drefniadau lliniaru a monitro y gellir eu cyflawni trwy ddarparu amodau priodol o fewn y drwydded.

Mae'r prosiect hwn yn defnyddio Canllawiau Rheoli a Chyflwyno Addasol. Mae hyn er mwyn ceisio ymdrin ag ansicrwydd ynghylch effeithiau amgylcheddol y prosiect, yn enwedig mewn perthynas â diffyg tystiolaeth o ran y modd y mae mamaliaid morol ac adar sy'n plymio yn rhyngweithio gyda dyfeisiau llanwol. Cynigir cyflwyno sicrwydd ar ffurf lliniaru a monitro effeithiol er mwyn sicrhau nad oes unrhyw effeithiau sylweddol ar yr amgylchedd.

Er bod hyn yn cael ei ystyried yn briodol er mwyn rheoli'r risgiau i'r amgylchedd morol o ganlyniad i ddefnyddio ynni morol arloesol, mae'n bwysig cydnabod bod risgiau'n

[redacted] gysylltiedig â'r prosiect, yn enwedig yn ymwneud â m [redacted] mamaliaid morol ac adar plymio a fyddai'n cael eu goddef o fewn cwrpas y drwydded.

Risgiau a mesurau lliniaru

Pryderon Rhanddeiliaid

Ymgynghorwyd ar y cais ag ymgynghoreion technegol a'r cyhoedd, ar dri achlysur gwahanol yn ystod ein penderfyniad. Lleisiwyd nifer o bryderon sylweddol yn ystod y broses ymgynghori gan amryw o ymgynghoreion gan gynnwys CNC yn ei rôl fel corff cadwraeth natur statudol (SNCB) ar gyfer ardal glannau Cymru.

Er bod yr ymgeisydd wedi ceisio datrys a mynd i'r afael â'r pryderon allweddol hyn, mae gwrthwynebiadau'n parhau gan RSPB ac Ymddiriedolaeth Natur Cymru mewn perthynas â risgiau gwrthdrawiadau i adar a mamaliaid morol, a chan y Gymdeithas Hwyllo Frenhinol sy'n ymwneud â risgiau mordwyo i ddefnyddwyr y môr.

Ansicrwydd gwyddonol a dull o weithredu fesul cam a rheolaeth addasol

Cyhoeddodd CNC ei [Ganllawiau Rheoli a Chyflwyno Addasol](#) ym mis Mawrth 2021, ar ôl cael ei sbarduno gan yr heriau rheoleiddio a ddaeth yn sgil cynnig yr ymgeisydd i ddefnyddio dull gweithredu fesul cam a'r disgwyliad o gynigion tebyg gan ddatblygwyr eraill. Cafodd hyn ei gymeradwyo gan Fwrdd CNC ar 15 Medi 2020.

Mae rheolaeth addasol yn ddull systematig ac ailadroddus sy'n caniatáu i'r gwaith o reoli prosiect gael ei addasu yn seiliedig ar ddysgu, unwaith y bydd y datblygiad wedi cael ei osod neu ei adeiladu. Mewn egwyddor, gall dull gweithredu o'r fath ganiatáu i ddatblygiad fynd rhagddo, fesul cam neu fel arall, drwy leihau'r risgiau sy'n gysylltiedig ag ansicrwydd gwyddonol.

Mae ansicrwydd gwyddonol yn bodoli mewn perthynas â thechnoleg ffrwd lanw a'i heffeithiau posibl ar dderbynyddion ecolegol penodol (e.e. risgiau gwrthdrawiadau i adar plymio, mamaliaid morol a physgod).

Cynigiwyd rheolaeth addasol gan yr ymgeisydd ar gyfer y prosiect hwn, gyda nifer a maint pob cam gweithredu yn gysylltiedig â chanlyniadau monitro a nodwyd yn eu **Cynllun Monitro a Lliniaru Amgylcheddol (EMMP)**. Cyflwynwyd EMMP amlinellol gan yr ymgeisydd, i gefnogi ei gais, er mwyn dangos sut y gellir lliniaru a monitro effeithiau posibl y prosiect ar dderbynyddion ecolegol penodol. Mae elfennau allweddol yr EMMP arfaethedig yn cynnwys:

- Y bydd yn rhaid cytuno ar Gam 1 ac unrhyw gam dilynol gyda Gwasanaeth Trwyddedu CNC cyn ei weithredu ac y gall fynd rhagddo dim ond ar raddfa sy'n sicrhau na ragwelir unrhyw effaith sylweddol, yn seiliedig ar y dystiolaeth orau sydd ar gael.

Bydd dulliau monitro priodol ac effeithiol yn cael eu cytuno â Gwasanaeth Trwyddedu CNC cyn gweithredu dyfeisiau llanw. Bydd monitro'n darparu gwybodaeth hanfodol er mwyn cyfarwyddo'r posibilrwydd o ehangu'r prosiect i'r cam nesaf, ond hefyd i benderfynu a oes angen mesur lliniaru ychwanegol yn ystod y cam gweithredu cyfredol, ac ar ba lefel.

- Bydd camau lliniaru priodol ac effeithiol yn cael eu cytuno â Gwasanaeth Trwyddedu CNC ar ôl cael caniatâd, er mwyn atal effaith sylweddol rhag digwydd. Bydd y mesurau lliniaru'n cynnwys atal neu dynnu dyfeisiau llanw pan nad oes unrhyw opsiwn lliniaru effeithiol arall yn bosibl.
- Bydd gweithredu unrhyw gamau yn y dyfodol yn ddibynnol ar ganlyniad y gwaith monitro a wneir.

Noder: Bydd Gwasanaeth Trwyddedu CNC yn ymgynghori ag adran Gynghori CNC a chynghorwyr technegol eraill wrth asesu a phenderfynu ar y cyflwyniadau ôl-ganiatâd hyn.